

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 370. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659561935216/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

mands samlede grundanskulelse, hans »System« for livsafslutningen.

De latinske essays havde titler, ikke versoverskrifter. Det typografiske billede af kombinationen vers og prosa har Holberg set i det engelske tidsskrift *The Spectator*, der foruden datoen sætter et latinsk klassikercitat som motto over hvert stykke.

Forberedelsen viser, hvilken bred betydning Holberg giver ordene Morale, moralsk, moralisere. Filosoffernes tungt fordøjelige etik er gjort tilgængelig i alvorsfulde fabler, sokratiske dialoger, pædagogiske romaner, utopiske rejseskildringer, opdigtede breve, som *The Spectator*, der af Holberg blev læst i den franske oversættelse, *Le Spectateur ou Le Socrate moderne* (1714 ff).

En overgang til den muntre moralisering danner de ældre franske moralister, Montaigne, Charron, Molière og Boileau. For det er i den antikke satire, med Horats og Juvenal, og med komedier af Aristofanes, Plautus, Terents og Molière, at menneskelige dårskaber mest virkningsfuldt bekæmpes.

For det er alle galskaber og vrangt meninger, som en sand Philosophus skal korrigere – og samtidig passe på, at han ikke falder i den anden grøft, som Pierre Bayle, der bestrider meninger, blot fordi de er almindeligt antagne, Jacques Esprit, som vil aflede *alle* dyder af egen nytte, og Bernard Mandeville, hvis *Fabel om Biernen* vil bevise, at et samfund ikke kan bestå uden laster.

Hvert kapitel i *Moralske Tanker* har sin tesis, oftest hentet fra epigrammerne. For systemets skyld er dog også af og til et blot nogenlunde dækkende epigram hentet frem. Omvendt er essayisten klar over, at han på prosa ikke kan generalisere en kritik som i et epigrams satiriske pointe; derfor forfatterens fodnoter s. 329 og 333.

Temagrupper i *Moralske Tanker*

Mit sind og mit omdømme

Essayistens *jeg* er tilstede alle vegne. Hos Martial (Epigr. I, 58) har Holberg læst, at den pige, poeten vil elske, må hverken være for nem eller for vanskelig, men midt imellem. I et langt epigram (I, 171) sætter